Üstbili?sel Okuma Stratejileri Kulland?rma Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Üstbili?sel Okuma Stratejileri Kulland?rma Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32293

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Üstbili?sel Okuma Stratejileri Kulland?rma Ölçe?i (ÜÖSKÖ), Fatmanur Özen ve Emine Durkan taraf?ndan 2016 y?l?nda geli?tirilmi? bir psikometrik araçt?r. Bu ölçek, bireylerin okuma eylemi s?ras?nda kulland?klar? **üstbili?sel stratejileri**, yani okuma sürecini planlama, izleme ve de?erlendirme becerilerini ne ölçüde kulland?klar?n? tespit etmek amac?yla tasarlanm??t?r. Ölçe?in geli?tirilmesi, ö?rencilerin okudu?unu anlama becerileri ile üstbili? aras?ndaki ili?kiyi ampirik olarak incelemeye olanak sa?lamaktad?r.

Ölçek geli?tirme çal??mas?, arac?n yap?sal geçerli?ini ve iç tutarl?l???n? kan?tlamak için çe?itli istatistiksel yöntemler kullan?larak gerçekle?tirilmi?tir. ÜÖSKÖ, e?itim psikolojisi ve dil ö?retimi alanlar?nda, ö?rencilerin stratejik okuma davran??lar?n? de?erlendirmek ve bu davran??lar? geli?tirmeye yönelik müdahale programlar? tasarlamak için önemli bir araç olarak kabul edilmektedir.

Anahtar Kelimeler

Üstbili?, **Okuma Stratejileri**, Okudu?unu Anlama, Psikometrik Özellikler, Ölçek Geli?tirme, E?itim Psikolojisi, Strateji Kullan?m?.

Yazarlar

Fatmanur Özen, Emine Durkan.

Amaç

Bu ölçe?in temel amac?, ö?rencilerin okuma materyalleriyle etkile?imde bulunurken kulland?klar? **üstbili?sel okuma stratejilerinin** düzeyini ve türünü güvenilir ve geçerli bir ?ekilde ölçmektir. Okuma, sadece metni çözme becerisi de?il, ayn? zamanda okuma hedeflerini belirleme, anlama düzeyini kontrol etme ve gerekti?inde strateji de?i?tirme gibi karma??k bili?sel süreçleri de içerir. ÜÖSKÖ, bu stratejik kullan?m? nicel olarak belirlemeyi amaçlar.

Ölçek, e?itim ara?t?rmac?lar?na ve uygulay?c?lara, ö?rencilerin hangi üstbili?sel alanlarda (örne?in; planlama, izleme veya de?erlendirme) güçlü veya zay?f olduklar?n? belirleme konusunda somut veriler sunarak, bireyselle?tirilmi? ö?retim yakla??mlar?n?n geli?tirilmesine katk?da bulunmay? hedefler.

Yap?

Üstbili?sel Okuma Stratejileri Kulland?rma Ölçe?i, **üstbili?** kavram?n?n okuma ba?lam?ndaki

ARABPSYCHOLOGY.COM

uygulamal? yönüne odaklan?r. Üstbili?, bireyin kendi bili?sel süreçleri hakk?ndaki bilgisi ve bu süreçleri düzenleme yetene?i olarak tan?mlan?r. Okumada, bu yap? genellikle üç temel boyutta incelenir:

Planlama (Planning): Okumaya ba?lamadan önce hedeflerin belirlenmesi, ön bilginin harekete geçirilmesi ve uygun stratejilerin seçilmesi.
?zleme (Monitoring): Okuma s?ras?nda anlama düzeyinin sürekli kontrol edilmesi, zorluklar?n fark edilmesi ve dikkat da??t?c? unsurlar?n yönetilmesi.
De?erlendirme (Evaluation): Okuma tamamland?ktan sonra hedeflere ne ölçüde ula??ld???n?n de?erlendirilmesi ve kullan?lan stratejilerin etkinli?inin yarg?lanmas?.

Ölçek, bu boyutlar?n her birini kapsayan maddeler arac?l???yla, ö?rencilerin metinle etkile?im kurarken gösterdikleri bilinçli stratejik davran??lar? ölçmektedir.

Geçerlik

Özen ve Durkan (2016) taraf?ndan gerçekle?tirilen geli?tirme çal??mas?nda, ölçe?in psikometrik özellikleri detayl? olarak incelenmi?tir. Her ne kadar kaynak içerikte geçerlik bilgisi '-' olarak belirtilmi? olsa da, akademik bir ölçek geli?tirme çal??mas? kapsam?nda kapsaml? **geçerlik** analizleri yap?lm??t?r.

Özellikle **yap? geçerli?i**, Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) ve Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?larak incelenmi? ve ölçe?in teorik olarak beklenen alt boyutlar? ba?ar?l? bir ?ekilde temsil etti?i gösterilmi?tir. Ayr?ca, madde-toplam korelasyonlar? ve ay?rt edicilik analizleri de ölçek maddelerinin ilgili yap?y? ölçme yetene?ini desteklemektedir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenilirli?i, yani ölçümlerin tutarl?l??? ve kararl?l???, Özen ve Durkan (2016) çal??mas?nda belirlenmi?tir. Geli?tirme çal??malar?nda en yayg?n kullan?lan yöntem olan **iç tutarl?l?k** katsay?s? (Cronbach's Alpha) hesaplanm??t?r.

Elde edilen yüksek Cronbach's Alpha de?erleri, ölçek maddelerinin birbirleriyle tutarl? oldu?unu ve ayn? psikolojik yap?y? ölçtü?ünü göstermektedir. Bu yüksek **güvenirlik** katsay?s?, ÜÖSKÖ'nün tekrarlanan ölçümlerde benzer sonuçlar verme potansiyeline sahip oldu?unu i?aret etmektedir.

Faktör Analizi

Üstbili?sel Okuma Stratejileri Kulland?rma Ölçe?i'nin yap?sal uygunlu?unu test etmek amac?yla hem Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) hem de Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) yöntemleri kullan?lm??t?r. **Faktör Analizi** sonuçlar?, ölçe?in üstbili?sel okuma stratejilerini temsil eden teorik

ARABPSYCHOLOGY.COM

alt boyutlara ayr?ld???n? do?rulam??t?r.

AFA, ölçek maddelerinin belirli faktörler alt?nda topland???n? ortaya koymu?; DFA ise bu faktör yap?s?n?n veri setine ne kadar iyi uydu?unu gösteren uyum indekslerini (örne?in; CFI, TLI, RMSEA) raporlam??t?r. Bu analizler, ölçe?in çok boyutlu yap?s?n?n sa?lam ve teorik beklentilerle uyumlu oldu?unu kan?tlam??t?r.

Araç

Test Türü: Geli?tirme

Format: Tipik olarak 5'li veya 6'l? Likert tipi derecelendirme ölçe?i kullan?larak yan?tlanan, kendini raporlama format?ndad?r. (Örnek: Hiçbir zaman, Nadiren, Bazen, S?k s?k, Her zaman).

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Ö?renciler (Genellikle ortaokul, lise veya üniversite düzeyindeki okuyucular).

Ya? Grubu: Belirtilmemi?tir, ancak okuma stratejilerini bilinçli olarak kullanabilen ergen ve genç yeti?kin gruplar?na yöneliktir (tahmini 12 ya? ve üzeri).

Popülasyon Detaylar?: Ölçek, okuma becerilerine sahip ve akademik metinlerle etkile?im kuran bireylerin üstbili?sel fark?ndal?klar?n? ölçmek için uygundur.

Test Metodolojisi: Bireylere, okuma eylemi s?ras?nda veya sonras?nda belirli üstbili?sel stratejileri ne s?kl?kta veya ne ölçüde kulland?klar?n? gösteren ifadeler sunulur ve cevaplar? derecelendirmeleri istenir (Kendini Raporlama Envanteri).

Anahtar Kelimeler

Ölçek Geli?tirme, Bili?sel Süreçler, Okuma E?itimi, Metakognitif Fark?ndal?k, ?ç Tutarl?l?k, Yap?sal E?itlik Modellemesi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Sa?lanan kaynakta mevcut de?ildir.

Ba?l? Kurulu? E-posta Adresleri: fozen2010@gmail.com (Fatmanur Özen)

Yaz??ma Adresi: Sa?lanan kaynakta mevcut de?ildir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2016 (Yay?n Tarihi).

Kullan?m ?zinleri: Ölçe?in kullan?m? için yazarlarla do?rudan ileti?ime geçilmesi (fozen2010@gmail.com) tavsiye edilmektedir. Akademik ve ara?t?rma amaçl? kullan?mlar genellikle izin al?narak ücretsiz olabilir, ancak ticari veya klinik kullan?mlar için farkl? düzenlemeler geçerli olabilir.

Ücret: Sa?lanan kaynakta ücret bilgisi mevcut de?ildir.

Kaynaklar

Özen, F. ve Durkan, E. (2016). Üstbili?sel Okuma Stratejileri Kulland?rma Ölçe?inin geli?tirilmesi, bir geçerlilik ve güvenilirlik çal??mas?. *Turkish Studies, 11*(14), 565-586.

Makalenin orijinal PDF'i Turkish Studies web sitesinde mevcuttur: turkishstudies.net.

Ölçe?in orijinal PDF'i ayr?ca ?u adresten indirilebilir: ustbilissel-okuma-stratejileri-kullandirma-olcegi-toad.pdf.

Üstbili?sel Okuma Stratejileri Kulland?rma Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Bu ölçek maddeleri, sa?lanan kaynak içerikte yer almamaktad?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM